

Kvk. I. 37441 (2014) 3

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Érkezett:

2014 APR. 14

Alulírott Bartha Attila
képviselőm dr. Pető Márk ügyvéd

meghatalmazott jogi

úton az

Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján az
alábbi alkotmányjogi panaszt terjesztem elő.

lml + 3

11.20.1

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria Kvk.I.37.441/2014/2. számú végzésének alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt, mivel a döntés sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében garantált véleménynyilvánítási szabadságomat.

Indítványozói jogosultság

Az alkotmányjogi panasz alapja az Abtv. 27. §-a, mely szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az egyedi ügyben érintett személy vagyok. Az eljárásban ügyfél voltam, a Kúria előtti eljárás a felülvizsgálati kérelmemre indult meg.

A támadott végzés az ügy érdemében hozott döntés. Arról döntött, hogy jogszerű volt-e, hogy a műsorszolgáltató megtagadta az általam benyújtott politikai reklám közzétételét.

A végzés az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében biztosított, a véleménynyilvánítás szabadságához való jogomat sérti. A végzés, és az azt megelőző korábbi döntések lehetetlenné tették számomra, hogy a kampányfilmem megjelenjen az általam választott műsorszolgáltató csatornáján, ezáltal kommunikációs jogaimat gyakorolva elérjem a potenciális választóimat, és meggyőzzem őket arról, hogy rám adják le a szavazatukat az országgyűlési választáson.

A támadott végzés az eljárást befejező, jogerős döntés, mellyel szemben fellebbezésnek nincs helye.

A választási eljárásról szóló 2011. évi XXXVI. törvény 233. § (1) bekezdése szerint a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz a sérelmezett döntés közlésétől számított három napon belül nyújtható be az Alkotmánybírósághoz. Az végzést 2014. április 11-én kézbesítették jogkezelőmnek, tehát az alkotmányjogi panaszt határidőben nyújtom be.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/788-1/2014
Érkezett:	2014 APR 15.
Példány:	1
Melléklet:	4 + 13 db
Kezelőiroda:	1 mlu

Kézbesítéssel

Az Abtv. 29 §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.

A döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességről van szó az ügyben. A Kúria a döntés meghozatala során nem vette figyelembe, hogy a kampányfilmben szereplő kritizált alakok közszereplő politikusok, akiknek a politikai viták során sokkal szélesebb körben kell tűrniük a kritikát, mint a magánembereknek, ha a kritika a közéleti tevékenységüket érinti. Ennek figyelmen kívül hagyása fogalmilag alaptörvény-ellenessé teszi a véleménynyilvánítás szabadsága és az emberi méltóság közti mérlegelést az ügyben, végső soron pedig a döntést magát.

A döntésben egy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés rajzolódik ki, miszerint az alapjogi ügyek eldöntése során alkalmazhatóak-e az egyes szakjogági alapelvek, mint például a rendeltetésszerű joggyakorlás elve, illetve hogy mi az alapjogok rendeltetése és elképzelhető-e az alapjogoknak azzal ellentétes gyakorlása.

Érdemi panasz

2014. március 22-én kifogást nyújtottam be a BP. 03. számú OEVB-hez, melyben azt sérelmeztem, hogy a Hegyvidék Média Műsorszolgáltató Kft. (a továbbiakban: a műsorszolgáltató) nem vetítette le a politikai kampányfilmemet. A választási bizottság a kifogást 2014. március 25-én kelt határozatával elutasította. 2014. március 28-án fellebbezéssel fordultam a Nemzeti Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: NVB), és kértem az első fokú határozat megváltoztatását. 2014. március 30-án kelt határozatával az NVB a fellebbezést elutasította és az első fokú határozatot helyben hagyta. A határozat szerint a médiaszolgáltató jogszerűen tagadta meg a kampányfilm sugárzását, mert az sértette az abban megjelenő konkurens jelöltek emberi méltóságát, ezzel pedig ellentmondott a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 2. § (1) bekezdés e) pontjának, vagyis a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének.

2014. április 1-jén felülvizsgálati kérelemmel fordultam a Kúriához, melyben azt kértem, hogy a Kúria állapítsa meg az NVB határozatának jogszabály-ellenességét, és változtassa meg azt. A felülvizsgálati kérelemben azzal érveltem, hogy a kampányfilm nem sérti a konkurens jelöltek emberi méltóságát, illetve hogy az etikai kódex szabályait nem lehet figyelembe venni a választási eljárás során. 2014. április 11-én kelt végzésével a Kúria indítványomat elutasította, az NVB határozatát helyben hagyta. A Kúria végzésében a rendeltetésszerű joggyakorlás elvét hívta fel, és annak értelmezése során azt állapította meg, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága nem gyakorolható olyan módon, ahogyan az a kampányfilmben történik, mivel az sértheti a konkurens jelöltek emberi méltóságát.

A végzés sérti a véleménynyilvánításhoz való jogomat, mert a) anélkül akadályozta meg, hogy közzétégyem a politikai kampányfilmemet, hogy mérlegelte volna az abban

szereplő jelöltek közhatalom-gyakorló stáuszát, illetve b) mert a döntés egy olyan jogelven alapszik, amelyet alapjogi jogviszonyok elbírálása során ilyen módon nem lehet alkalmazni.

a) A kampányfilm nem sérti az emberi méltóságot

A végzés szerint „[a]z állattal való azonosítás mindenkor dehumanizálja az érintett személyt, és ez az adott helyzetben alkalmas lehet az emberi méltóság megsértésére. Magyarországon a majommal való azonosítás azt eredményezi, hogy az állat leképeződött negatív tulajdonságai a jelöltekhez kötődnek (negatív kampány), miközben a kampányoló jelölt humán formában jelenik meg. A Kúria álláspontja szerint ez a negatív kampánynak olyan meg nem engedhető formája, mellyel szemben az érintett nem érvelhet, nem bizonyíthat. Ezzel sérülhet a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás alapelve.”

A kampányfilmben egy katonai egyenruhába bújt majomnak öltözött ember szerepel, aki korábbi magyar miniszterelnökök hangjára tátog. Mindkét érintett, a jelenlegi és a volt miniszterelnök jelöltként indult az idei országgyűlési választásokon, és mindkét felvétel az ő eredeti hangjukat tartalmazza.

A reklámfilm nem lejárató, hanem inkább erősen kritikus és a humor eszközét alkalmazza, hogy kritizálja a konkurens jelölteket és pártokat. A két politikus közszereplő, ráadásul közhatalmat gyakorló személy is, akiknek nagyon széles a tūrés kötelezettségük, ahogyan arról többek között az Alkotmánybíróság 7/2014. (III. 7.) határozata is rendelkezett. „*Annak ellenére tehát, hogy a közéleti véleménynyilvánítás fókuszában maguk a közügyek – nem pedig a közszereplők – állnak, a közügyek alakítóinak személyiségét érintő megnyilvánulások túlnyomó része szükségszerűen és elkerülhetetlenül a politikai véleménynyilvánítás védelmi körébe tartozik. A közügyek vitatásának kiemelkedő alkotmányos jelentősége ezért azzal jár, hogy a közéleti szereplők személyiségének védelmében a szólás- és sajtószabadság szűkebb körű korlátozása felel csak meg az Alaptörvényből levezethető követelményeknek.*” Vagyis a közhatalom gyakorlóinak és a közszereplőknek még a nagyon éles kritikát is el kell viselniük, ha az a közéleti tevékenységükkel, illetve a közhatalom-gyakorlásukkal függ össze.

Miniszterelnökök tevékenységének bírálata nem minősíthető lejáratásnak, a szóban forgó kampányfilm olyan ironikus stílusesszközökkel segíti a jelölt kampányüzenetének közvetítését a választópolgárok felé, amelyek mindennapos és bevett eszközei a kommunikációnak. Ennek következtében a film kritikai tartalma, a választópolgár döntésének meghozatalában releváns politikai üzenete a mindennapi kommunikációs normákat alkalmazó, ésszerű átlagpolgár számára egyértelmű. A kampányfilm sem tartalmában, sem stílusában nem lépi át az irónia és a szarkazmus határait. Bár a kampányfilm közvetlenül a riválisok bírálatáról és nem a jelölt saját programjáról szól, közvetetten természetesen azt az üzenetet közvetíti – és ez bármely néző számára nyilvánvaló –, hogy a jelölt a bírált riválisokhoz képest kínál vonzó alternatívát, és ezzel saját magát népszerűsíti, tehát nem öncélú a bírálat, hanem azon keresztül önálló, pozitív üzenetet közvetít.

A két miniszterelnök egyik esetben sem magánemberi mivoltában, hanem mindkét esetben a közfeladatának ellátásával kapcsolatban kerül célkeresztbe, és a közéleti tevékenységükkel összefüggésben hasonlítja őket a reklámfilm egy majomhoz, ezzel érzékeltetve, hogy megbízhatatlanok és komolytalanok. A közfeladatok ellátásában tanúsított megbízhatóságról és komolyságról alkotott vélemény a konkurens jelöltek közfeladatok ellátására való alkalmasságáról hozott választói döntések meghozatalában releváns információ, következésképp a film nem járathatja le a jelölteket, hiszen közéleti tevékenységük esetében a nagyon éles kritika tűrésére is kötelezi őket a véleménynyilvánítás szabadsága – összhangban a politikai véleménynyilvánítás céljaival, amelyek egyike a választópolgárok szavazás útján történő politikai döntéshozatalhoz szükséges közéleti tárgyú tájékozódás biztosítása. A kampányfilm nem a jelöltek emberi mivoltát érintette, csupán az ő közéleti tevékenységüket kritizálta, így nem érintette a személyiségnek azt a magját, amit a közhatalom gyakorló politikusként is véd az emberi méltósághoz való jog. A jelöltek közéleti tevékenysége, a közhatalom ellátásával kapcsolatos képességeik nem tartoznak ebbe a körbe, így azokkal kapcsolatban az ilyen típusú kritika megengedhető, különösen a választási kampányban, ami a politikai véleménynyilvánítás és a közügyekről való beszéd elsősorú terepe, továbbá különösen a versengő jelöltek szájából, akik a véleményükkel igyekeznek a többieket legyőzni.

A véleménynyilvánítás szabadsága kitüntetett helyet foglal el az alapjogok között, ez következik az Alkotmánybíróság, illetve a strasbourgi székhelyű Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) gyakorlatából is. Az EJEB gyakorlata szerint, ha valaki közhatalmat gyakorló, az államot képviselő személy, akkor ahhoz a csoporthoz tartozik, melynek tagjai tevékenységükkel kapcsolatban a legszélesebb kritika tűrésére kötelezettek. Olyan állítások esetében sem hivatkozhatnak a személyiségvédelemre, amelyek egy közszereplő – de közhatalmat nem gyakorló – politikus esetében már nem tartoznának a véleménynyilvánítás szabadságának körébe (*Incal v. Turkey*, judgment of 9 June 1998, Reports of Judgments and Decisions 1998-IV, pp. 1567-68, § 54, és *Castells v. Spain*, judgment of 23 April 1992, Series A no. 236).

A Kúria végzése a felülvizsgálati kérelmek ezen érvelésével nem foglalkozott, nem vizsgálta, hogy a kampányfilmben kritizált személyek közhatalom gyakorló politikusi minőségükből következően hogyan kötelesek tűrni a kritikát. Az egyetlen bekezdés, ami a végzésen belül érdemben foglalkozik a véleménynyilvánítás szabadságának és az emberi méltósághoz való jognak a konfliktusával a konkrét ügyben, nem végez valódi vizsgálatot, nem mérlegeli a két alapjog érvényesülését az adott helyzetben. Ezek alapján a döntés nem is képes arra, hogy az alapjogi konfliktusban alkotmányos döntést hozzon, a releváns érvek ütköztetése és mérlegelése hiányában a végzés alkotmányellenes konklúzióra jut.

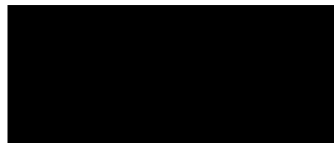
b) A rendeltetésszerű joggyakorlás elve nem alkalmazható alapjogi ügyek eldöntésekor

A szólásszabadsággal összefüggésben fogalmilag kizárt a rendeltetésszerű joggyakorlás elvének olyan alkalmazása, amely bizonyos szólást a szólásszabadság rendeltetésének megfelelőnek, ezért megengedhetőnek, mást pedig nem rendeltetésszerűnek, ezért nem

megengedhetőnek nyilvánít. A szabadságjogoknak az a rendeltetése, hogy az állam hatalmát az egyén szabadsága és méltósága védelmében jogilag kikényszeríthető módon korlátozza. Az alapjogok gyakorlásának célja tulajdonképpen az alapjogok megvalósulása; ezen túl egyéb követelmény a jogok gyakorlásával szemben nem támasztható, azok korlátozhatósága pedig csak a megfelelő alapjog-korlátozási tesztnek – elsősorban az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének – való megfelelésen alapulhat. Így hibásan járt el a Kúria, amikor egy alapjog érvényesülésének korlátozását – annak is kitüntetett fajtáját, a politikai beszéd korlátozásának lehetőségeit – nem a szükségesség és az arányosság követelményének, hanem a szólásszabadságnak egy önkényes rendeltetést tulajdonítva a rendeltetésszerű joggyakorlás elvére alapozva ítelt meg. Nem változtat ezen, hogy a rendeltetésszerű joggyakorlás elve a Ve. szabályai között is megjelenik, hiszen ez az explicit törvényi szabályozás nem alkalmas az alapjog alkotmányos tartalmának felülírására, adott esetben kiüresítésére. A rendeltetésszerű joggyakorlás Ve.-ben megfogalmazott elve a törvény szövege szerint is a választási eljárás szabályainak alkalmazása, és nem a szólásszabadság gyakorlása, illetve korlátozása során alkalmazandó. Továbbá, ha a támadott ítéletnek megfelelően a közhatalom-gyakorló politikusok közéleti tevékenysége nem kritizálható szabadon az irónia eszközeivel, akkor a véleménynyilvánítás szabadsága megszűnik alanyi alkotmányos jognak lenni.

A fentiek alapján kérem tehát a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria Kvk.I.37.441/2014/2. számú végzésének alaptörvény-ellenességét és semmisítse azt meg.

Budapest, 2014. április 14.

A panaszos képviselőjében: dr. Pető Márk ügyvéd

Mellékletek:

- Ügyvédi meghatalmazás
- Jognyilatkozat az indítvány és a személyes adatok nyilvánosságáról
- a KúriaKvk.I.37.441/2014/2. számú végzése
- az NVB 908/2014. számú határozata
- a 3. számú OEVB35/2014 (III.25.) határozata